

Zeventien molshopen

door HENRI BEUNDERS

‘Mijn enige spijt in het leven is dat ik niet iemand anders ben.’ Aldus Woody Allen, hofleverancier van de cynische *bon mot*, De grap weerspiegelt zijn neuroses. En zijn wens om aan zijn neuroses te ontsnappen. Hij schijnt soms wel negen psychiaters per week te hebben bezocht. Misschien is hij daarom nu wel de negentig gepasseerd.

In ons land hebben wij nu al ruim meer dan negentig jaar algemeen kiesrecht, en we hebben meer partijen gezien dan Woody Allen psychiaters heeft gehad. Ergens tussen de zeventig en honderd.

Zijn we er veel mee opgeschoten, met al die partijen?

Er zitten nu zeventien partijen in de Tweede Kamer, net zoveel als in 1918, toen de evenredige vertegenwoordiging was ingevoerd. Dit

werd als grote overwinning gezien van ‘het volk’ op de elites.

In de laatste peilingen, van eind mei 2026, zijn er van die zeventien momenteel zeven partijen ongeveer even groot, tussen de zeventien en 21 zetels. Het kabinet-Jetten steunt op 66 zetels.

Rob Jetten is nu ruim drie maanden premier. ‘De eerste honderd dagen’ is een vast evaluatiemoment sinds Franklin D. Roosevelt in juli 1933 de lawine aan wetgeving opsomde die hij sinds zijn aantreden in januari had uitgevaardigd, samengevat onder de term *New Deal*. Dat was, zeg maar, de tien steden die Jetten in de campagne beloofde, maar na zijn verkiezing een ‘metaforische belofte’ noemde.

‘Retoriek, het kan wél!’

Zo moet ook de evaluatie van het kabinet-Jetten luiden: retoriek. Beter gezegd: struikelende retoriek. Nog scherper: retorisch struikgewas.

Maar wat is de bijdrage van ons kiezers aan deze totale impasse, deze bestuurlijke inconstipatie?

Dit leidt terug naar de vraag van de spijt.

Stemmen is gevoel, het resul-

taat zijn feiten. Dit zijn de feiten.

Wij kennen geen *winner takes all*-mechanisme. Bij ons telt iedere stem. Dat betekent dat als je het aantal uitgebrachte stemmen deelt door het aantal van 150 Kamerzetels, je de kiesdeler hebt. Dat totaal bedroeg op 29 oktober 2025 11.571.990 stemmen. Ofwel 70.479 stemmen was een zetel: een stad als Delft of Deventer.

Van de zeventien partijen in de Tweede Kamer hebben er acht één tot vier zetels. Nog belangrijker: de zeven grootste partijen trekken steeds meer naar elkaar toe, ze scoren nu tussen vijftien en 23 zetels. Een ‘grote’ partij scoort dus 15 procent van het geheel, of minder.

Wie van ons heeft spijt van zijn stem op een partij die nu een van de zeventien molshopen is? Het wordt immers denkbaar dat er bij de volgende stembusgang dertig partijen komen, of vijftig of, waarom niet, 75 of 150?

Nederland is dan héél democratisch: iedereen kan dan geheel uiting geven aan de ‘allerindividueelste expressie van de allerindivi-

dueelste emotie’, zoals Willem Kloos ooit de dichtkunst betitelde.

Er gaat geen dag voorbij of er verschijnt wel een manifest dat een naam draagt als ‘Democratiemonitor’, ‘Absolute Democratie’ of ‘Weerbaarheid’, die alle oproepen dat partijen voortaan moeten voldoen aan ‘democratische kernwaarden’, en de burgers nog meer. Hoe die burger eruit moet zien, en hoever die politieke versplintering kan gaan, daarover lezen we minder.

Stemmen is geheim, en is dat stiekem niet de grootste makke?

Zelf heb ik de afgelopen vijf jaar op vier verschillende partijen gestemd. En drie keer had ik er al na een maand spijt van. Maar omdat stemmen geheim is, hoef je dat niet te zeggen. Wel zo makkelijk.

Dit moet anders! Daarom heb ik besloten het oprichtingscongres van de nieuwe partij van GroenLinks en PvdA, genaamd Progressief Nederland (PRO), bij te wonen in de Brabanthallen in Den Bosch. Entree is niet duur, vijftien euro. We gaan turven hoe vaak het woord spijt valt. Ik schat minder dan vijftien keer. Als het meer is, geef ik mezelf een rondje.